

שמי : _____
הכיתה שלי : _____
בית הספר שלי : _____

סיפורם של מקומות

4.6

4.6.1

חלק א – המושבות הראשונות: ככה זה התחיל...

הרחוב הראשי בזכרון יעקב

משפחה ביסוד המעלה

מושבות ראשונות

הרחוב הראשי בגדרה

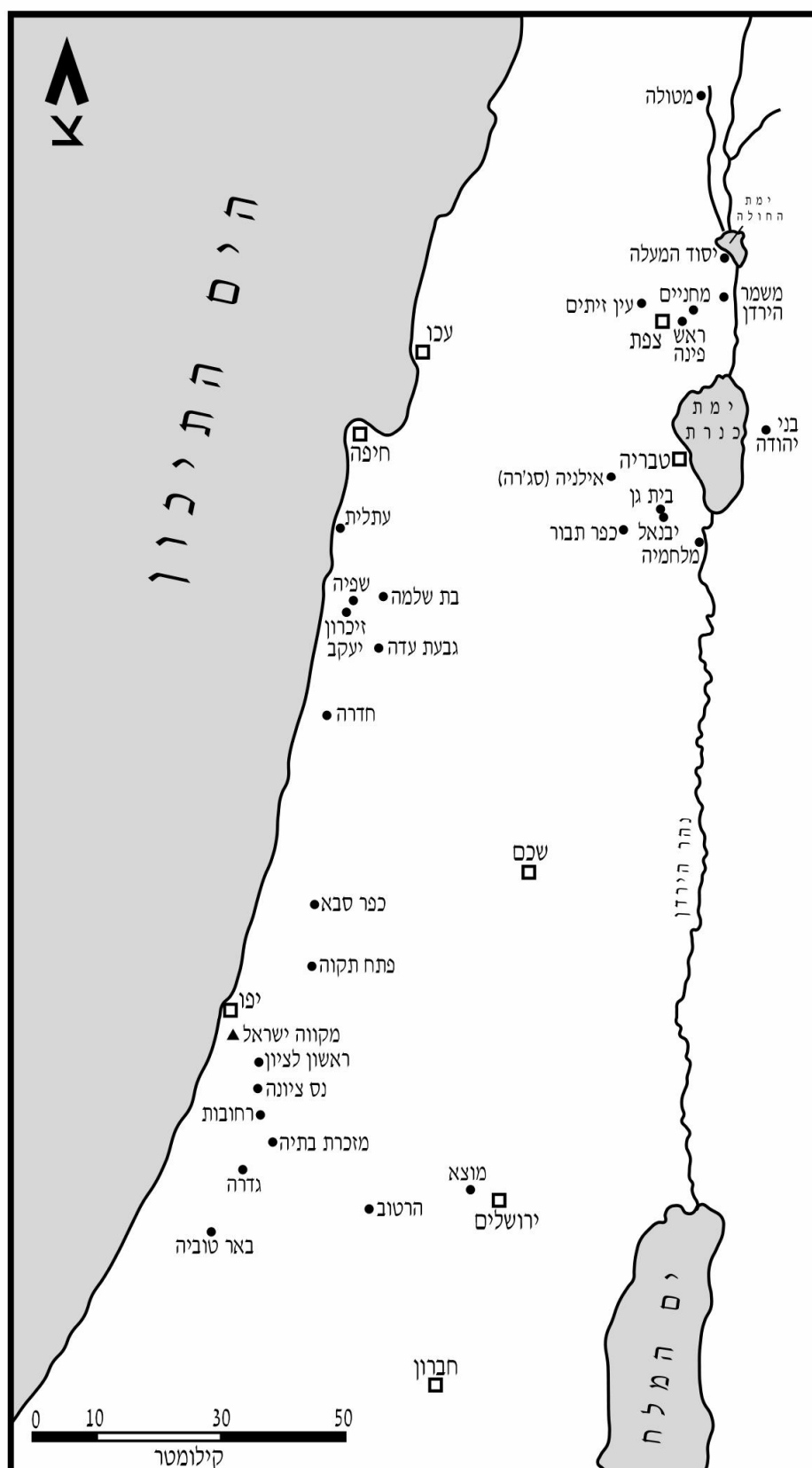
חליבת פרות במזכרת בתיה

חלק א – המושבות הראשונות: ככה זה התחיל...

לפניכם מפה של המושבות הראשונות שהוקמו בארץ ישראל

על ידי אנשי העלייה הראשונה

מפה מס' 1: המושבות הראשונות בשנים תרמ"ב-1882 עד תרס"ג-1903

מקרא מפה: • מושבה עברית □ עיר ▲ בית ספר חקלאי

1. התבוננו במפה וענו על השאלות.

א. לאילו שנים מתייחסת המפה? _____

מי שלט בארץ ישראל באותן שנים? _____

ב. רוב אנשי העלייה הראשונה הגיעו לארץ ישראל באוניות וירדו בנמל יפו.

אתרו במפה את העיר יפו והקיפו אותה במעגל בצבע אדום.

ג. חלק מן העולים האלה הקימו מושבות עבריות באזור שמדרום ליפו.

אתרו את המושבות האלה במפה והקיפו אותן בצבע כחול.

רשמו את שמות המושבות: _____

ד. היו עולים שהקימו מושבות עבריות ליד ערים אחרות (מלבד יפו).

כתבו 2 דוגמאות (היעזרו במקרא המפה).

1) שם המושבה: _____

ליד העיר: _____

2) שם המושבה: _____

ליד העיר: _____

ה. 1) מהי המושבה הצפונית ביותר במפה זו? _____

2) מהי המושבה הדרומית ביותר במפה זו? _____

ו. האם אחת המושבות המופיעות במפה נמצאת באזור הקרוב ליישוב שלכם?

אם כן – כתבו את שמה של המושבה. _____

סיפורה של המושבה ראשון לציון

2. ראשון לציון היא המושבה הראשונה שהקימו העולים לארץ ישראל בתקופת העלייה הראשונה.
אתרו את המושבה ראשון לציון במפה (מפה מס' 1 בעמ' 2) ומתחו קו מתחתיה.
3. קראו את הקטע המספר על הקמת המושבה.
קטע א

את המושבה ראשון לציון הקימו עשרה מייסדים שומרי מסורת שהגיעו מרוסיה בעלייה הראשונה. רובם היו בעלי משפחות, עם ילדים. הם רצו לעלות לארץ ישראל, לחיות בה, להיות עובדי אדמה ועובדי כפיים ולשנות את הדרך שבה חיו היהודים בגולה.
זה היה בשנת תרמ"ב-1882.

מה הייתה השאיפה (החזון) של מייסדי ראשון לציון ומושבות אחרות שהוקמו בתקופת העלייה הראשונה? היעזרו בקטע שקראתם ובמה שלמדתם בכיתה.

לפניכם תצלום של רחוב במושבה ראשון לציון - שלוש שנים לאחר הקמתה.

תצלום 1

כך נראתה ראשון לציון בשנת תרמ"ה-1885

באדיבות מוזיאון ראשון לציון, ארכיון התצלומים

4. א. תארו במפורט מה רואים בתצלום 1. _____

ב. חזרו והתבוננו גם בתצלומים המופיעים בעמוד השער.

על אילו דברים הקפידו המייסדים כאשר תכננו את הרחובות הראשיים

במושבות? כתבו 2 דברים לפחות. _____

5. א. לאנשים יש צרכים שונים.

מה, לדעתכם, היו הצרכים של מייסדי ראשון לציון בתחום המשפחתי?

ב. אילו דברים היו דרושים למייסדי ראשון לציון כדי לארגן ולנהל את חיי

החברה והתרבות במושבה? _____

6. "נצא לסיור" ברחובות הראשונים של המושבה בעזרת מפה ותצלומי אתרים.

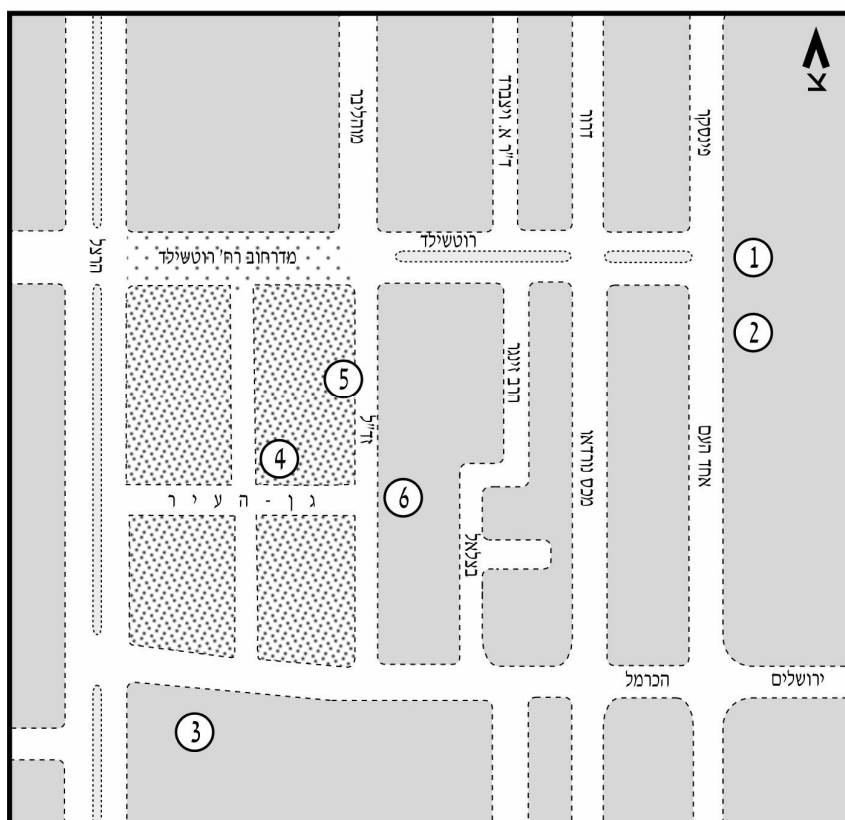
א. במפה מס' 2 מופיעים מספרים המציינים מיקום של אתרים במושבה.

התאימו את תצלומי האתרים (שבתחתית העמוד) למספרים שבמפה.

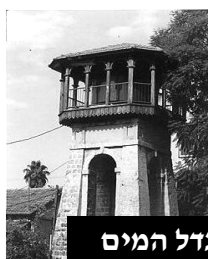
רשמו **במפה**, ליד כל מספר, את שם האתר המתאים לו.

מקרא מפה:

מפה מס' 2: אתרים היסטוריים בראשון-לציון

מטרים 0 50 100

ב. לפניכם טבלה. כתבו בעמודה הראשונה את האתרים המופיעים בתצלומים, וציינו בעמודה השנייה לאיזה תחום חיים קשור האתר (היעזרו לשם כך גם בדף קטעי המידע שבעמוד 9).

האתר	תחום החיים שאליו הוא קשור
לדוגמה: בית ספר	חינוך

7. א. לאחר שקראתם את קטעי המידע והכרתם את האתרים שהקימו המייסדים של ראשון לציון, חזרו ובדקו את תשובותיכם לשאלות 5א ו-5ב (תוכלו גם לתקן).

ב. סכמו: האם האתרים שהוקמו בראשון לציון עונים על הצרכים של מייסדי המושבה בתחום המשפחתי? הסבירו לגבי כל אחד מהצרכים שכתבתם בתשובה לשאלה 5א.

ג. סכמו: האם האתרים שהוקמו בראשון לציון עזרו למייסדי המושבה לארגן ולנהל את חיי החברה והתרבות במושבה? הסבירו לגבי כל אחד מהדברים שכתבתם בתשובה לשאלה 5ב.

8. ראשון לציון היא המושבה העברית הראשונה שהקימו העולים

לארץ ישראל בעלייה הראשונה.

דמיינו שאתם מדריכי תיירים וספרו את סיפורה של המושבה ראשון לציון לקבוצה של תיירים. בחרו מסלול לסיור. התייחסו לסיבות להקמת המושבה, לתקופה ולאתרים שבה. במהלך הסיור הדגישו באילו תחומים הייתה ראשון לציון ראשונה.

כך אדריך: _____

קטעי מידע מספרי זכרונות של מייסדי המושבה ראשון לציון

כך סיפרו על כראי האננים והיקה:

המושבה ראשון לציון הייתה "אם הפרמים" בארץ ישראל, כי גידלו בה יותר כרמי גפנים מאשר במושבות האחרות. להכנת היין מן הגפנים הקים הברון רוטשילד (הידוע בכינויו "הנדיב") את היקב הראשון הגדול ביותר בארץ ישראל.

היקב ובתי המלאכה בסביבתו סיפקו מקום עבודה לרבים מתושבי המושבה.

כך סיפרו על חינוך הילדים:

בית הספר התחיל לפעול חודשים אחדים לאחר שהגענו למושבה. בהתחלה למדו רק הבנים. הם למדו לימודי קודש ודיברו בשפת האידיש. אחר כך החלו ללמוד מקצועות כלליים כמו חשבון וגאוגרפיה, ועברו ללמוד בשפה העברית. מאוחר יותר נפתח גם בית ספר לבנות. כך התחיל בית הספר העברי הראשון בארץ ישראל ובעולם כולו, ואחריו גם גן הילדים העברי הראשון.

כך סיפרו על אן האושה:

אנשים מטעם הברון רוטשילד נטעו את גן המושבה. המקום שימש תחנת ניסיונות לגידולים חקלאיים. במשתלות גידלו צמחים כמו: אקליפטוס, גפנים, זיתים, שקדים וכותנה. השתילים נשלחו לכל המושבות בארץ ישראל. לאחר שתחנת הניסיונות נסגרה, נשתלה במקום שדרת דקלים, והמקום שימש לבילוי בשעות הפנאי.

כך סיפרו על בית העם:

איפרי ראשון לציון בנו את בית העם הראשון בארץ ישראל. היה בו אולם גדול שנועד לאספות כלליות, ובית ספרים ששימש ספרייה ומקום לקריאת עיתונים. הייתה בו גם מרפסת אשר בה ניגנה התזמורת של איכרי המושבה – התזמורת הראשונה של היישוב העברי בארץ ישראל.